

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA – ZAKRES PODSTAWOWY
KLASA 4 TECHNICUM PONADGIMNAZJALNE
EUROPA I ŚWIAT

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
U zarania wspólnoty śródziemnomorskiej	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ukształtowania się fenickich miast-państw, powstania kultur minojskiej i mykeńskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: monoteizm, kolonia, Dekalog, identyfikuje postacie: Mojżesza, Minosa, Homera, • lokalizuje na mapie: obszary kultur minojskiej i mykeńskiej, Fenicję, Jerozolimę, • opisuje najważniejsze osiągnięcia Fenicjan, kultur minojskiej i mykeńskiej, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Tora, Arka Przymierza, synagoga, diaspora, Mesjasz, • identyfikuje postacie: Saula, Dawida, Salomona, Tukidydesa, • charakteryzuje proces kształtowania się judaizmu, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje dorobek starożytnych kultur Fenicji, Izraela, Minojczyków i Mykeńczyków, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wkład Fenicjan w kształtowanie się cywilizacji basenu Morza Śródziemnego, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ starożytnych kultur śródziemnomorskich na uformowanie się cywilizacji zachodniej
Kolonizacja w świecie śródziemnomorskim	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: końca tzw. wieków ciemnych, pierwszej wojny punickiej, założenia Kartaginy, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: kolonizacja, system monetarny, metropolia, hellenizacja, romanizacja, • lokalizuje na mapie: obszary kolonizacji fenickiej i greckiej, • opisuje przyczyny kolonizacji greckiej, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: założenie Kadyksu, powstania kolonii w Kyme, kolonizacji Sycylii przez Fenicjan, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>apoikia</i>, emporium, • identyfikuje postać: Pyrrusa, • lokalizuje na mapie: Kadyks, Sycylię, Sardynię, Korsykę, Kartaginę, • charakteryzuje przebieg fenickiej i greckiej kolonizacji obszarów śródziemnomorskich, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojny Rzymu z Epiroem, kapitulacji Tarentu, podbicia Syrakuz przez Rzym, • porównuje cele kolonizacji greckiej, fenickiej i rzymskiej, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje skutki starożytnej kolonizacji basenu Morza Śródziemnego, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ starożytnej kolonizacji w świecie śródziemnomorskim na kształtowanie się kultury europejskiej
Świat grecki – świat rzymski	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: początku wyprawy Aleksandra Wielkiego na Persję, kodyfikacji prawa rzymskiego za cesarza Justyniana, ogłoszenia chrześcijaństwa religią państwową w Rzymie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hellenizacja, romanizacja, diadochowie, orientalizacja, <i>divide et impera</i>, <i>Pax Romana</i>, • identyfikuje postacie: Aleksandra Wielkiego, Justyniana Wielkiego, Konstantyna, Teodozjusza, • lokalizuje na mapie: Indus, Babilon, Egipt Ptolemeuszów, Kartaginę, zasięg Imperium Rzymskiego, Budapeszt, Wiedeń, • charakteryzuje proces hellenizacji starożytnego Wschodu, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: bitwy nad Granikiem, bitwy pod Issos, bitwy pod Gaugamelą, śmierci Aleksandra Wielkiego, wydania edyktu Karakalli, zezwolenia przez Konstantyna na swobodę kultu chrześcijańskiego,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postać: Karakallę, • lokalizuje na mapie: Granik, Issos, Gaugamelę, państwo Seleukidów, Aleksandrię w Egipcie, Kolonię, Lyon, Saragossę, • charakteryzuje proces hellenizacji starożytnego Wschodu i podaje przykłady tego zjawiska, • przedstawia proces romanizacji i podaje jego przykłady, • przedstawia podboje Aleksandra Wielkiego i rozpad jego imperium, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę nadania obywatelstwa rzymskiego mieszkańcom Italii, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: koine, kodeks, • lokalizuje na mapie: Antiochię, Pergamon, Palmirę, • przedstawia osiągnięcia budownictwa rzymskiego w starożytności, • wyjaśnia, w jaki sposób Rzymianie utrzymywali kontrolę nad podbitymi ludami, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przykłady funkcjonowania zdobycy cywilizacji greckiej i rzymskiej w świecie współczesnym, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny przyjmowania greckich i rzymskich osiągnięć cywilizacyjnych przez różne ludy starożytne
Islam, Europa i antyczne dziedzictwo	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, ucieczki Mahometa z Mekki, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Koran, pięć filarów islamu, • identyfikuje postać: Mahometa, • lokalizuje na mapie: cesarstwo bizantyjskie, Hiszpanię, Syrię, Palestynę, • przedstawia dzieje Mahometa, • wymienia główne osiągnięcia średniowiecznej cywilizacji arabskiej, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powrotu Mahometa do Mekki, śmierci Mahometa, bitwy pod Poitiers, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Sunna, sunnici, szyici, kalif, emir, • identyfikuje postacie: Abd ar-Rahmana III, Awicenne, Awerroesa, • lokalizuje na mapie: Mekkę, Medynę, Kordobę, Bagdad, Damaszek, • opisuje okoliczności powstania i główne założenia islamu, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: podboju Hiszpanii przez Arabów, początku rządów dynastii Omajjadów, początku kalifatu w Kordobie, powstania kalifatu Fatymidów, • omawia rozwój imperium arabskiego i podje przyczyny jego podziału, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wpływ cywilizacji arabskiej na kulturę średniowiecznej Europy <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia opinię, że kultura arabska stała się pomostem między kulturą hellenistyczną a kulturą średniowiecza
Rywalizacja chrześcijańsko-muzułmańska na Wschodzie	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: rozłamu chrześcijaństwa (schizmy wschodniej), synodu w Clermont, bitwy pod Warną, upadku Konstantynopola, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: krucjata, zakon rycerski, • identyfikuje postacie: Urbana II, Innocentego III, Władysława III Warneńczyka, • lokalizuje na mapie: cesarstwo bizantyjskie, Konstantynopol, • omawia przyczyny wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej, • wymienia zakony rycerskie powstałe w Ziemi Świętej, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: pierwszej wyprawy krzyżowej (tzw. rycerskiej), zdobycia Jerozolimy przez krzyżowców, bitwy pod Hittin, trzeciej krucjaty, czwartej krucjaty, zdobycia Konstantynopola przez krzyżowców, • identyfikuje postacie: Konrada III, Ludwika VII, Saladyna, Ryszarda Lwie Serce, Fryderyka Barbarosę, Zygmunta Luksemburskiego, • lokalizuje na mapie: Królestwo Jerozolimskie, Akkę, Jerozolimę, Antiochię, Clermont, • opisuje przebieg wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zdobycia Akki przez muzułmanów, bitwy pod Adrianopolem, bitwy na Kosowym Polu, bitwy pod Nikopolis, • lokalizuje na mapie: lenna Królestwa Jerozolimskiego, Hittin, Adrianopol, • opisuje ekspansję Turków osmańskich w średniowieczu i wymienia związane z nią najważniejsze bitwy, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki krucjat i ich wpływ na cywilizację średniowiecznej Europy, • formułuje własną ocenę wypraw krzyżowych <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia religijne, polityczne i społeczne skutki wypraw krzyżowych • wskazuje bezpośrednie korzyści, jakie papieżstwo i miasta włoskie odniosły z krucjat • omawia wpływ krucjat na relacje chrześcijańsko-muzułmańskie
Europa Zachodnia. Obszar wpływów trzech religii	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: podboju państwa Wizygotów przez Arabów, bitwy pod Poitiers, bitwy pod Covadonga, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: rekonkwista, emirat, • identyfikuje postacie: Innocentego III, Ferdynanda Aragońskiego, Izabelę Kastylijską, Filipa IV Pięknego, • lokalizuje na mapie: Półwysp Iberyjski, Bagdad, • opisuje przyczyny narastania niechęci chrześcijan do ludności żydowskiej w okresie średniowiecza, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: bitwy pod Las Navas de Tolosa, zhołdowania Grenady przez Kastylię, utworzenia kalifatu w Kordobie, zjednoczenia Hiszpanii przez Królów Katolickich, zdobycia Grenady przez chrześcijan, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: marranowie, moryskowie, getto, • identyfikuje postać: Alfonsa VIII, • lokalizuje na mapie: Kordobę, Grenadę, Kastylię, Andaluzję, • opisuje podboje Arabów w Europie, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Las Navas de Tolosę, Poitiers, Covadongę, • opisuje główne etapy chrześcijańskiej rekonkwisty na Półwyspie Iberyjskim, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację religijną w Hiszpanii pod rządami Arabów oraz pod panowaniem Królów Katolickich, • ocenia relacje między chrześcijanami i muzułmanami w średniowiecznej Europie
Europejczycy ruszają na oceany	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę zdobycia Konstantynopola przez Turków, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Nowy Świat, Jedwabny Szlak, • identyfikuje postacie: Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, • wymienia główne przyczyny wielkich odkryć geograficznych, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: handel lewantyński, karaka, karawela, astrolabium, portolany, log, • identyfikuje postać: Marca Pola, • lokalizuje na mapie: lądy Nowego Świata, imperium mongolskie, • charakteryzuje wiedzę Europejczyków o świecie w okresie wczesnego i pełnego średniowiecza, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolę antycznego dziedzictwa w genezie wielkich odkryć geograficznych przełomu XV i XVI w., • opisuje rozwiązania techniczne i wynalazki, dzięki którym europejscy żeglarze mogli wyruszać w transoceaniczne rejsy, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie były gospodarcze, społeczne, religijne i polityczne przyczyny wielkich odkryć geograficznych • ocenia skutki wielkich wypraw odkrywczych dla Europejczyków –

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
Szalona odwaga i zimna kalkulacja. Wielcy odkrywcy XV i XVI w.	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wyprawy Bartolomeu Diaza, wyprawy Vasco da Gamy, wyprawy Krzysztofa Kolumba, wyprawy Ferdynanda Magellana, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szkorbut, rekonkwista, • identyfikuje postacie: Henryka Żeglarza, Bartolomeu Diaza, Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, • lokalizuje na mapie: Przylądek Dobrej Nadziei, szlak wyprawy Vasco da Gamy, Kalikat, szlak wyprawy Krzysztofa Kolumba, Sewillę, szlak wyprawy Ferdynanda Magellana, • przedstawia wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana, Vasco da Gamy, Bartolomeu Diaza, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wyprawy Johna Cabota, wyprawy Francisa Drake’a, wyprawy Jacques’a Cartiera, • identyfikuje postacie: Jana II, Izabelę Kastylijską, Ferdynanda Aragońskiego, Johna Cabota, Henryka VII, Sebastiana Cabota, Francisa Drake’a, Jacques’a Cartiera, Elżbietę I, Hernána Cortésa, Francisca Pizarra, • lokalizuje na mapie: Ceutę, Maderę, Azory, Senegal, Bahamy, Filipiny, Nową Fundlandię, Labrador, Rzekę Świętego Wawrzyńca, Montreal, • przedstawia wyprawy odkrywcze Francisa Drake’a, Johna Cabota, Jacques’a Cartiera, • przedstawia niebezpieczeństwa zagrażające żeglarzom w XV i XVI w., <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie: Rio de Oro, Arguin, • opisuje proces odkrywania nowych ziem przez Europejczyków w XV–XVI w., • charakteryzuje działalność Henryka Żeglarza i jej znaczenia dla kolejnych wypraw odkrywczych, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia i porównuje różne koncepcje poszukiwania morskiej drogi z Europy do Indii, • ocenia rolę jednostki dziejach ludzkości (na wybranym przykładzie podróżnika-odkrywcy z XV–XVI w.) <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki ekspansji kolonialnej dla Europejczyków i ludów kolonizowanych • ocenia postępowanie Europejczyków wobec rdzennych mieszkańców Ameryki
Przez morza i oceany. Podróżnicy XVI–XVIII w.	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wyprawy Willema Barentsa, pierwszej wyprawy Jamesa Cooka, trzeciej wyprawy Jamesa Cooka, • identyfikuje postacie: Willema Barentsa, Jamesa Cooka, • wskazuje główne kierunki europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., • wymienia najważniejszych europejskich podróżników-odkrywców XVII–XVIII w., <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wyprawy Vitusa Beringa, wyprawy Jeana François La Pérouse’a, • identyfikuje postacie: Williama Dampiera, Vitusa Beringa, Jeana François La Pérouse’a, • lokalizuje na mapie: Tahiti, Arktykę, Półwysep Kolski, Nową Zelandię, Hawaje, Cieśninę Beringa, • określa przyczyny europejskich wypraw odkrywczych w XVII i XVIII w., <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę śmierć Jamesa Cooka, • identyfikuje postacie: Samuela Wallisa, Philipa Cartereta, Josepha Banksa, Johanna Reinholda Forstera, Jerzego Adama Forstera, • lokalizuje na mapie: Samoa, Patagonię, Wyspę Wielkanocną, Nową Fundlandię, • charakteryzuje rolę naukowców w wyprawach odkrywczych XVII–XVIII w. <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje „białe plamy” na mapach świata w XVII i XVIII w. oraz – uwzględniając chronologię – przedstawia proces poznawania zamorskich lądów przez Europejczyków w tym okresie <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki wypraw odkrywczych
Chiński tort i indyjska perła	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: koronacji królowej Wiktorii na cesarżową Indii, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: imperializm, dominium, koncesja, „krojenie chińskiego tortu”, hasło „otwartych drzwi”, • identyfikuje postać: królową Wiktorię, • lokalizuje na mapie: kraje wchodzące w skład posiadłości kolonialnych Wielkiej Brytanii, tereny zdobyte przez Rosję w Azji, Chiny,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia korzyści i straty, które państwom zachodnim przynosiło posiadanie kolonii • charakteryzuje brytyjski modele kolonializmu, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstania sipajów, wybuchu I wojny opiumowej, upadku cesarstwa i powstania republiki w Chinach, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: autonomia kolonialna, Kuomintang, • lokalizuje na mapie: Kanton, kraje wchodzące w skład posiadłości kolonialnych Francji, Rzeszy Niemieckiej, Włoch i Belgii, • charakteryzuje modele kolonializmu Francji, Rosji i USA, • przedstawia walkę mieszkańców Indii i Chin o uniezależnienie się od mocarstw kolonialnych, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: założenia Indyjskiego Kongresu Narodowego, wojny japońsko-chińskiej, wybuchu powstania bokserów, • przedstawia przyczyny rozwoju idei kolonializmu w XIX w., • charakteryzuje politykę kolonialną Wielkiej Brytanii wobec Indii, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy uzależnienia Chin od państw zachodnich, • ocenia pod względem moralnym politykę kolonialną państw zachodnich w Azji w XIX w. <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia pod względem moralnym politykę kolonialną państw zachodnich w Azji w XIX w.
Japonia – przymusowe otwarcie	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojny japońsko-rosyjskiej, bitwy pod Cuszimą, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: szogun, samuraj, epoka Meiji, • identyfikuje postać: Mutsuhito (Meiji), • lokalizuje na mapie: Japonię, Chiny, Toki (Edo), Koreę, • przedstawia okoliczności dotarcia pierwszych Europejczyków do Wysp Japońskich, • wymienia najważniejsze reformy epoki Meiji, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: dotarcia Portugalczyków do Japonii, przybycia ekspedycji Matthew Perry’ego na Wyspy Japońskie, epoki Meiji, wybuchu wojny japońsko-chińskiej, anektowania Korei przez Japonię, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: shinto, <i>rangaku</i>, westernizacja, • identyfikuje postać: Matthew Perry’ego, • lokalizuje na mapie: Nagasaki, Shimodę, Hakodate, Port Artur, Tajwan, Mukden, • wyjaśnia przyczyny usunięcia Europejczyków z Japonii w XVII w., • charakteryzuje reformy epoki Meiji, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty podpisania amerykańsko-japońskiego traktatu w Kanagawie, • identyfikuje postacie: Aoki Kon’yo, Maeno Ryotaku, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces „otwierania Japonii” przez państwa zachodnie, • przedstawia i wyjaśnia wyjątkową pozycję Holendrów w Japonii w okresie izolacji tego kraju, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ruch <i>rangaku</i> i działalność wybranych jego przedstawicieli
Mądrość i piękno Wschodu	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: braminizm, bramin, hinduizm, buddyzm, warna, nieposłuszeństwo obywatelskie, porcelana, laka, konfucjanizm, buddyzm, gejsza, impresjonizm, secesja, abstrakcjonizm, • identyfikuje postacie: Woltera, Johanna Wolfganga Goethego, Mahatmę Gandhiego, Konfucjusza, Buddę, Vincenta van Gogha, • lokalizuje na mapie: Indie, Chiny, Japonię, Wielki Mur, • przedstawia osiągnięcia chińskiej techniki i sztuki, które zostały zapożyczone przez Europejczyków, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty życia Konfucjusza i Buddy, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: parias, sati, ruch <i>non violence</i>, chinoiserie (chińszczyzna), japońszczyzna, zen,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Indrę, Warunę, Wisznu, Sziwę, Arthura Schopenhauera, Fryderyka Nietzschego, • charakteryzuje kultury: Indii, Chin i Japonii, • przedstawia główne założenia braminizmu, hinduizmu i buddyzmu, • przedstawia zapożyczenia chińskie, japońskie i indyjskie w sztuce zachodu, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Hermanna Hessego, Tomasza Manna, Aldousa Huxleya, • przedstawia główne założenia konfucjanizmu, <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia twórców kultury zachodniej czerpiących z osiągnięć Indii i Dalekiego Wschodu, • wyjaśnia, na czym polegał system kastowy w Indiach, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny fascynacji Europejczyków kulturami Azji
„Jądro ciemności”. Spór o kolonializm	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcie brzemienia białego człowieka, • identyfikuje postać: Davida Livingstone’a, • wyjaśnia, jaką rolę w polityce XIX-wiecznych państw europejskich odgrywał kolonializm, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wojen burskich, konfliktu o Faszodę, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: trzy C, darwinizm społeczny, • identyfikuje postacie: Rudyarda Kiplinga, André Gide’a, • lokalizuje na mapie: Algierię, Kraj Przylądkowy, Maroko, Kongo, Togo, Kamerun, Libię, Etiopię, • przedstawia zdobycze kolonialne państw europejskich w Afryce, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty, którymi posługiwali się XIX-wieczni zwolennicy kolonializmu, • wyjaśnia, jaką rolę w polityce XIX-wiecznych państw europejskich odgrywał kolonializm, • wyjaśnia, dlaczego w drugiej połowie XIX w. poglądy przeciwników kolonializmu nie odegrały większej roli <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własną ocenę kolonializmu,
Europa a Stany Zjednoczone 1914–1945	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ogłoszenia doktryny Monroego, rozpoczęcia nieograniczonej wojny podwodnej przez Niemcy, wypowiedzenia wojny Niemcom przez USA w czasie I wojny światowej, lądowania żołnierzy amerykańskich w Europie w czasie I wojny światowej, ogłoszenia tzw. 14 punktów Wilsona, krachu na giełdzie nowojorskiej (tzw. czarnego czwartku), podpisania <i>Karty atlantyckiej</i>, japońskiego ataku na Pearl Harbor, podpisania <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i>, konferencji wielkiej trójki w Teheranie, konferencji wielkiej trójki w Jaltce, konferencji wielkiej trójki w Poczdamie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: doktryna izolacjonizmu (doktryna Monroego), czarny czwartek, New Deal (Nowy Ład), wielka trójka, wielka koalicja, nieograniczona wojna podwodna, linia Curzona, • identyfikuje postacie: Jamesa Monroego, Thomasa Woodrowa Wilsona, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Józefa Stalina, Harry’ego S. Trumana, Clementa Attlee, • lokalizuje na mapie: USA, Alaskę, Kuba, Pearl Harbor, Teheran, Jaltę, Poczdam, • przedstawia etapy kształtowania się wielkiej koalicji w czasie II wojny światowej, • wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do I i II wojny światowej, <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zatopienia Lusitanii, ogłoszenia programu reform gospodarczych Roosevelta (New Deal), uchwalenia <i>Lend-Lease Act</i>, • wyjaśnia i stosuje pojęcie <i>Lend-Lease Act</i>, • identyfikuje postać: Arthura Zimmermanna, • lokalizuje na mapie: Portoryko, Hawaje, Filipiny, • przedstawia decyzje, które zapadły podczas trzech konferencji wielkiej trójki, • wyjaśnia genezę i główne założenia polityki izolacjonizmu USA, <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę wybuchu wojny amerykańsko-hiszpańskiej,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, w jakim stopniu zerwanie z polityką izolacjonizmu przez USA wpłynęło na wyniki I i II wojny światowej, przedstawia plan polityczny zawarty w tzw. 14 punktach Wilsona i ocenia realizację tego programu, OCENA BARDZO DOBRA charakteryzuje powiązania ekonomiczne USA i państw europejskich w okresie międzywojennym, OCENA CELUJĄCA <p>przedstawia rolę prezydentów USA w kształtowaniu europejskiego ładu po I i II wojnie światowej</p>
Europa a USA w okresie zimnej wojny	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: ogłoszenia doktryny Trumana, rozpoczęcia i zakończenia blokady zachodnich sektorów Berlina, powstania RFN, powstania NRD, utworzenia NATO, utworzenia Układu Warszawskiego, wybudowania muru berlińskiego, kryzysu kubańskiego, Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, rozpadu ZSRR, powstania UE, wyjaśnia i stosuje pojęcia: supermocarstwo, światowy system dwubiegunowy, zimna wojna, doktryna Trumana, plan Marshalla, blokada zachodnich sektorów Berlina, mur berliński, kryzys kubański, program tzw. wojen gwiazdnych, światowy system jednobiegunowy (unipolarny), identyfikuje postacie: Harry'ego S. Trumana, George'a Marshalla, Józefa Stalina, Johna F. Kennedy'ego, Nikitę Chruszczowa, Fidela Castro, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, lokalizuje na mapie: Berlin, RFN, NRD, Turcję, wymienia i omawia najważniejsze kryzysy w stosunkach ZSRR–USA w okresie zimnej wojny, OCENA DOSTATECZNA pamięta daty: ogłoszenia planu Marshalla, przejścia władzy na Kubie przez Fidela Castro, początku interwencji radzieckiej w Afganistanie, ogłoszenia przez Reagana programu tzw. wojen gwiazdnych, identyfikuje postacie: Sithu U Thanta, Jana XXIII, lokalizuje na mapie: Koreę, Wietnam, Kubę, Helsinki, Afganistan, przedstawia kolejne etapy zimnej wojny, charakteryzuje przyczyny narastania wrogości pomiędzy USA i ZSRR po II wojnie światowej, OCENA DOBRA pamięta daty: wojny koreańskiej, wojny wietnamskiej, powstania EWWiS, powstania EWG, powstania Euratomu, przedstawia etapy polityczno-ekonomicznej integracji państw europejskich (od EWWiS do UE), wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu światowego systemu dwubiegunowego OCENA CELUJĄCA <p>ocenia znaczenie zimnej wojny w kontekście światowego układu sił,</p>
Świat małych odległości. Proces globalizacji	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta datę forum gospodarczego w Seattle, wyjaśnia i stosuje pojęcia: globalizacja, antyglobalizm, wymienia sfery działalności człowieka, w których obserwować można procesy globalizacji, OCENA DOSTATECZNA wyjaśnia i stosuje pojęcia: globalizacja, McŚwiat, świat Dżihadu, uniformizacja, alterglobalizm, lokalizuje na mapie: Seattle, Davos, opisuje cechy współczesnej globalizacji, wymienia przykłady krajów biednego Południa oraz bogatej Północy, OCENA DOBRA opisuje zagrożenia związane z globalizacją, wyjaśnia źródła podziału na McŚwiat i świat Dżihadu, opisuje szanse i zagrożenia dotyczące krajów biednego Południa i bogatej Północy we współczesnym świecie, OCENA BARDZO DOBRA opisuje szanse i zagrożenia dotyczące krajów biednego Południa i bogatej Północy we współczesnym świecie OCENA CELUJĄCA <p>ocenia postawy i działania antyglobalistów i alterglobalistów</p>
Kultura w dobie globalizacji i amerykanizacji	<p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia i stosuje pojęcia: kultura masowa, mass media, kultura wysoka, amerykanizacja, globalizacja, demokratyzacja kultury, jazz, identyfikuje postacie: Rudolfa Valentino, Marlenę Dietrich, Polę Negri, Louisa Armstronga, Michaela Jacksona, Madonnę, Eminem, Elvisa Presleya, Bruce'a Lee, lokalizuje na mapie: Los Angeles, Nowy Orlean, Nowy Jork,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego współczesny świat określany jest mianem globalnej wioski, • przedstawia rozwój muzyki rozrywkowej w XX w. i wskazuje przejawy amerykańizacji w tym procesie, • wyjaśnia różnice między kulturą masową i wysoką, • charakteryzuje proces amerykańizacji współczesnej kultury i wskazuje jego pozytywne i negatywne konsekwencje, • wyjaśnia, dlaczego zamerykanizowana kultura masowa została nazwana przez Richarda Hoggarta „połykliwym barbarzyństwem”, • charakteryzuje wpływ procesu globalizacji na uniformizację kultury <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p>
Bez granic. Globalny handel	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę powstania Unii Europejskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcie liberalizm, • wymienia najważniejsze światowe organizacje gospodarcze, • pamięta daty: powstanie WHO, powstania NAFTA, powstania EWWiS, powstania EWG i Euratomu, • wyjaśnia i stosuje pojęcie protekcjonizm”, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: leseferyzm, „niewidzialna ręka rynku” • przedstawia własną opinię na temat liberalizacji handlu we współczesnym świecie <p style="text-align: center;">OCENA DOPUSZCZAJĄCA</p> <p style="text-align: center;">OCENA DOSTATECZNA</p> <p style="text-align: center;">OCENA DOBRA</p> <p style="text-align: center;">OCENA BARDZO DOBRA</p> <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p>

RZĄDZĄCY I RZĄDZENI

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
Obywatel w greckiej polis	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: reform Solona, reform Klejstenesa, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: polis, demokracja, Rada Pięciuset, • identyfikuje postacie: Solona, Klejstenesa, • lokalizuje na mapie Ateny, • pamięta daty: pojawienia się pojęcia polis, reform Peryklesa, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: hoplita, falanga, metojkowie, tyran, fyle, eklezja, ostracyzm, teci, • identyfikuje postacie: Peryklesa, Pizystrata, • lokalizuje na mapie Attykę, • opisuje reformy Solona i Klejstenesa, • wyjaśnia, kto był uznawany za obywatela Aten, • wyjaśnia, w jaki sposób starożytni Grecy rozumieli pojęcie polis, • pamięta daty: kryzysu agrarnego w Atenach, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: arystokrata, xenos, eupatrydzi, <i>isegoria</i>, • porównuje zmiany, jakie zaszły w położeniu obywateli Aten w wyniku reform Solona i Klejstenesa, <p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <p style="text-align: center;">DOBRA</p>

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny	
	Uczeń:	
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Ateńczycy niechętnie przyznawali obywatelstwo obcym, • opisuje zasady demokracji ateńskiej, • wyjaśnia, dlaczego Ateńczycy niechętnie przyznawali obywatelstwo obcym, • opisuje zasady demokracji ateńskiej, • ocenia wpływ demokracji ateńskiej na kształtowanie się postaw patriotycznych starożytnych Greków 	<p>BARDZO DOBRA</p> <p>OCENA CELUJĄCA</p>
Civis Romanus – obywatel rzymski	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wydania edyktu Karakalli, powstania republiki rzymskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Latynowie, patrycjusze, plebejusze, senat, trybun ludowy, • identyfikuje postacie: Karakallę, Justyniana, • lokalizuje na mapie: miasto Rzym, republikę rzymską, • wyjaśnia, kto w republice rzymskiej był uznawany za obywatela, • pamięta daty: panowania Justyniana, utworzenia urzędu trybuna ludowego, • identyfikuje postać: Kaligulę, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: nobilem, konsul, pretor, kwesor, cenzor, dyktator, • przedstawia prawa i obowiązki obywatela rzymskiego, • wymienia najważniejsze urzędy w republice rzymskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcie <i>imperium maius (minus)</i>, ekwici, <i>civis</i>, • przedstawia funkcjonowanie systemu politycznego republiki rzymskiej, • porównuje republikę rzymską z demokracją ateńską oraz rolę obywateli w obu ustrojach politycznych 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <p>DOSTATECZNA</p> <p>DOBRA</p> <p>BARDZO DOBRA</p> <p>OCENA CELUJĄCA</p>
Każdy obywatel ma obowiązek umrzeć za ojczyznę	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości</i> kolonii brytyjskich w Ameryce, uchwalenia francuskiej <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: obywatel, społeczeństwo obywatelskie, • identyfikuje postacie: Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Stanisława Orzechowskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>civis</i>, sarmatyzm, • identyfikuje postacie: Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Immanuela Kanta, Niccolò Machiavellego, • wyjaśnia, kogo uważano za obywatela I Rzeczypospolitej, • identyfikuje postacie: Jeana Bodina, Szymona Starowolskiego, Polibusza, Johna Locke'a, • charakteryzuje prawa i obowiązki obywatela w średniowieczu i czasach nowożytnych • porównuje, jak zmieniło się pojmowanie obywatelstwa od czasów starożytnych do współczesności 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <p>DOSTATECZNA</p> <p>DOBRA</p> <p>BARDZO DOBRA</p> <p>OCENA CELUJĄCA</p>
Król i jego monarchia	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, upadku Bizancjum, przyjęcia chrztu przez Chlodwiga, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: państwa barbarzyńskie, król, hold lenny, monarchia feudalna, • identyfikuje postacie: Chlodwiga, Karola Wielkiego, • lokalizuje na mapie państwo Franków, • wyjaśnia etymologię słowa król, 	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <p>DOSTATECZNA</p>

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przejęcia władzy przez Pepina Krótkiego, koronacji Pepina Krótkiego przez papieża • wyjaśnia i stosuje pojęcia: inwestytura, immunitet, senior, wasal, beneficjum (feudum, lenno), monarchia stanowa, stan społeczny, • identyfikuje postacie: Pepina Krótkiego, Karola Młota, Stefana III (papieża), • lokalizuje na mapie: państwo Longobardów, Akwizgran, Państwo Kościelne, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia prawa i obowiązki króla w systemie średniowiecznej monarchii, , <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zasady funkcjonowania monarchii feudalnej i porównuje je z zasadami funkcjonowania monarchii stanowej, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ czynników religijnych na funkcjonowanie średniowiecznych monarchii
Cesarz czy papież – uniwersalistyczne wizje Europy	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: koronacji cesarskiej Karola Wielkiego, traktatu w Verdun, schizmy wschodniej, koronacji Bolesława Śmiałego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: cesaropapizm, papocezaryzm, Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego, konkordat, niewola awiniońska papieży, schizma wschodnia, • identyfikuje postacie: Konstantyna, Teodozjusza, Grzegorza VII, Henryka IV, Henryka V, Bolesława Śmiałego, • lokalizuje na mapie: starożytne Imperium Rzymskie, Bizancjum, Półwysep Apeniński, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zezwolenia na swobodę kultu chrześcijańskiego przez cesarza Konstantyna, spotkania w Canossie, konkordatu w Wormacji, soboru w Konstancji, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: uniwersalizm, inwestytura, • identyfikuje postacie: Attyli, Grzegorza I Wielkiego, Ottona I, Ottona II, • lokalizuje na mapie: Ebro, Verdun, Canossę, Jerozolimę, • opisuje przebieg sporów papieżstwa z władzami świeckimi w średniowiecznej Europie, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: pontyfikatu Grzegorza I Wielkiego, dekretu papieża Mikołaja II, spisania <i>Dictatus Papae</i>, detronizacji Grzegorza VII, niewoli awiniońskiej papieży, panowania Ottona I, koronacji Ottona I, • identyfikuje postacie: Leona I, Jana XII, Mikołaja II, Kaliksta II, • lokalizuje na mapie: Rawennę, Wormację, Awinion, Konstancję, • charakteryzuje proces umacniania się papieżstwa w średniowiecznej Europie, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy rywalizacja cesarstwa z papieżem mogła doprowadzić do ukształtowania się jednego, trwałego ośrodka władzy uniwersalnej w średniowiecznej Europie <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ rywalizacji między cesarstwem a papieżem na sytuację polityczną w średniowiecznej Europie
Władza w średniowiecznym mieście	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: mieszczaństwo, wolność osobista, patrycjat, pospólstwo, plebs, margines społeczny, • opisuje strukturę społeczną średniowiecznego miasta i prawa przysługujące mieszczanom, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: komuna miejska, rada miejska, rajca, burmistrz, sąd ławniczy (ława miejska), gmina miejska, wójt, gildia, cech, prawo magdeburskie, prawo średzkie, prawo chełmińskie, • lokalizuje na mapie: Niderlandy, Wenecję, Genuę, Pizę, • opisuje proces lokacji miast na prawie magdeburskim, • przedstawia proces kształtowania się samorządów miejskich w średniowieczu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kompetencje poszczególnych organów władz miejskich w średniowiecznej Polsce, • wyjaśnia rolę cechów rzemieślniczych w rozwoju samorządów miejskich, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, który model zarządzania był korzystniejszy dla rozwoju średniowiecznego miasta – pełne podporządkowanie właścicielowi czy działanie silnego samorządu <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast (w tym republik kupieckich)
Defeudalizacja czy refeudalizacja?	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: uchwalenia <i>Konstytucja 3 maja</i>, wydania <i>Kodeksu cywilnego</i> przez Napoleona, utworzenia Księstwa Warszawskiego, rabacji galicyjskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: uwłaszczenie, folwark, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, manufaktura, dualizm gospodarczy, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p>

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: nadania przywileju warckiego, wydania dekretu grudniowego, wydania pruskiego dekretu uwłaszczeniowego, utworzenia Wielkiego Księstwa Poznańskiego, uwłaszczenia chłopów w Rosji, wydania dekretu uwłaszczeniowego przez Tymczasowy Rząd Narodowy, uwłaszczenia chłopów w Galicji, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: nożyce cen, nakładca, serwituty, rewolucja cen, rabacja galicyjska, defeudalizacja, refeudalizacja, liberalizm ekonomiczny, • lokalizuje na mapie: Galicję, Wielkie Księstwo Poznańskie, Księstwo Warszawskie, Królestwo Polskie (Kongresowe), Łabę, • przedstawia, na czym polegał proces defeudalizacji w Europie Zachodniej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: deprecjacja, landlord, • opisuje czynniki, które przyczyniły się do refeudalizacji ziem polskich, • opisuje okoliczności uwłaszczenia chłopów na ziemiach polskich we wszystkich zaborach, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces likwidacji relikwów feudalnych na ziemiach polskich, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia zjawisko refeudalizacji gospodarki polskiej w XVI w
Parlament w Polsce i w Europie	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: nadania Wielkiej Karty Swobód, narodzin dwuizbowego sejmu walnego w Polsce, uchwalenia konstytucji nihil novi, zawarcia unii lubelskiej, • identyfikuje postacie: Jana bez Ziemi, Kazimierza Jagiellończyka, Jana Olbrachta, Ludwika XVI, Henryk VIII, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Wielka Karta Swobód, Parlament, unia lubelska, artykuły henrykowskie, sejm walny, liberum veto, • lokalizuje na mapie: Francję, Anglię, Piotrków Trybunalski, Radom, Lublin, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: narodzin angielskiego Parlamentu, powstania francuskich Stanów Generalnych, nadania przywileju cerekwicko-nieszawskiego, zwołania Stanów Generalnych przez Ludwika XVI, rewolucji angielskiej, • identyfikuje postacie: Filipa IV Pięknego, Karol I, Olivera Cromwella, Wilhelma III Orańskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Izba Gmin, Izba Lordów, Stany Generalne, stany sejmujące, wojewoda, kasztelan, sejm ordynaryjny, sejm ekstraordynaryjny, • lokalizuje na mapie: Kastylię, Aragonię, • opisuje proces kształtowania się polskiego parlamentu, • charakteryzuje skład sejmu Rzeczypospolitej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: uchwalenia <i>Petycji o prawo</i>, rozwiązania parlamentu przez Olivera Cromwella, śmierci Olivera Cromwella, uchwalenia <i>Deklaracji praw (Bill of Rights)</i>, uchwalenia angielskiej ustawy sukcesyjnej, • charakteryzuje czynniki, które doprowadziły do powstania parlamentów w krajach Europy Zachodniej, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia kompetencje sejmu walnego i ocenia, czy był on najważniejszym organem państwowym <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia funkcjonowanie staropolskiego parlamentaryzmu na tle rozwiązań europejskich,
Oligarcha w systemie politycznym	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • -pamięta daty: rokoszu sandomierskiego, bitwy pod Guzowem, bitwy pod Mątwami, • identyfikuje postacie: Jana Zamoyskiego, Zygmunta III Wazę, Władysława IV, Jana Kazimierza, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Mikołaja Zebrzydowskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: ruch egzekucyjny, lutyfundium magnackie, królewszczyzna, rokosz, • lokalizuje na mapie: Sandomierz, Królestwo Pruskie, Rosję, Austrię, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: abdykacji Jana Kazimierza, zerwanie sejmu przez Władysława Sicińskiego, sejmu koronacyjnego Michała Korybuta Wiśniowieckiego, • identyfikuje postacie: Janusza Radziwiła, Krzysztofa Opalińskiego, Jerzego Lubomirskiego, Hieronima Radziejowskiego, Stanisława Konarskiego, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: elekcja vivente rege, ordynacja magnacka, ordynat, klient, monarchia mieszana, rękodajny, oligarchizacja, familia, • przedstawia proces tworzenia się tzw. nowej magnaterii w Rzeczypospolitej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Władysława Sicińskiego, Adama Olizara, • przedstawia rolę magnaterii w systemie sprawowania rządów w Rzeczypospolitej,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<p>BARDZO DOBRA</p> <p>OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała oligarchizacja życia publicznego w Rzeczypospolitej, • ocenia, w jakim stopniu wzrost politycznego znaczenia magnaterii w Rzeczypospolitej wpłynął na sprawność funkcjonowania państwa
Przeciwko królom – rewolucje angielskie	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wprowadzenia republiki w Anglii, chwalebnej rewolucji, uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: rewolucja, Lord Protektor, chwalebna rewolucja, bostońskie picie herbaty, purytanie, • identyfikuje postacie: Karola I, Olivera Cromwella, Marię (córkę Jakuba II), Wilhelma Orańskiego, Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Thomasa Jeffersona, • lokalizuje na mapie: Wielką Brytanię, Anglię, Szkocję, kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej, Boston, • krótko omawia przebieg rewolucji angielskiej, • przedstawia przyczyny rewolucji amerykańskiej, • przedstawia skutki rewolucji amerykańskiej, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zwołanie parlamentu przez Karola I, wybuchu wojny domowej w Anglii, zwycięstwa wojsk parlamentu nad królewskimi, wprowadzenia systemu protektoratu w Anglii, uchwalenia <i>Habeas Corpus Act</i>, uchwalenia <i>Deklaracji praw (Bill of Rights)</i>, bostońskiego picia herbaty, uznania przez Wielką Brytanię niepodległości Stanów Zjednoczonych, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: <i>Habeas Corpus Act</i>, torysi, wigowie, <i>Deklaracja praw</i>, umowa społeczna, • identyfikuje postacie: Elżbietę I, Jakuba I, Karola II, Jakuba II, Ryszarda Cromwella, Jerzego III, • rozróżnia różne typy rewolucji, • przedstawia przyczyny rewolucji angielskiej, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki chwalebnej rewolucji, <p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: objęcia tronu przez Karola I, zwołania parlamentu przez Karola I, przejścia władzy przez Ryszarda Cromwella, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Krótki Parlament, Długi Parlament, • identyfikuje postacie: Thomasa Hobbesa, Johna Locke'a, • charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej w Anglii, z uwzględnieniem postanowień <i>Habeas Corpus Act</i> i <i>Deklaracji praw</i>, <p>BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje to społeczno-polityczne i religijne rewolucji angielskiej, • omawia główne założenia <i>Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych</i>, <p>OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ideowe uwarunkowania rewolucji amerykańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji Monteskiusza i Jeana-Jacques'a Rousseau
Wielka Rewolucja Francuska	<p>DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zdobycia Bastylii, wprowadzenia republiki we Francji, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: trójpodział władz, prawa człowieka, Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, <i>Deklaracja praw człowieka i obywatela</i>, Legislatywa (Zgromadzenie Prawodawcze), jakobini, Dyrektoriat, <i>Kodeks Napoleona</i>, • identyfikuje postacie: Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau, Woltera, Ludwika XVI, Maksymiliana Robespierre'a, Napoleona Bonaparte'go, • lokalizuje na mapie: Francję, Paryż, Wielką Brytanię, Austrię, Prusy, • krótko omawia przebieg Wielkiej Rewolucji Francuskiej, <p>DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: kolejnych czterech faz rewolucji francuskiej, okresu dyktatury Napoleona Bonaparte'go, uchwalenia <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej, wybuchu wojny Francji z Austrią i Prusami, stracenia Ludwika XVI, wielkiego terroru, obalenia jakobinów, uchwalenia trzeciej konstytucji we Francji, utworzenia Dyrektoriatu, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: suwerenność ludu, umowa społeczna, Konstytuanta, cenzus majątkowy, Konwent Narodowy, żyrondyści, „bagnó”, Komitet Ocalenia Publicznego, • omawia poglądy społeczno-polityczne Monteskiusza, Jeana-Jacques'a Rousseau i Woltera, • przedstawia przyczyny społeczne, gospodarcze i polityczne rewolucji we Francji, • przedstawia kolejne etapy rewolucji francuskiej, • omawia przebieg Wielkiej Rewolucji Francuskiej, <p>DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: ogłoszenie się przez Stany Generalne Zgromadzeniem Narodowym, aresztowania króla Ludwika XVI, uchwalenia drugiej konstytucji we Francji,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postać: Alexisa de Tocqueville’a, • dostrzega i przedstawia wpływ myśli oświeceniowej na wzrost nastrojów rewolucyjnych we Francji, • przedstawia przyczyny wzrostu świadomości politycznej społeczeństwa francuskiego w XVIII w., • przedstawia prawa człowieka zapisane w <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>, • charakteryzuje i ocenia okres rządów jakobinów, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia prawo wyborcze wprowadzone na mocy pierwszej konstytucji francuskiej, • dostrzega i przedstawia wpływ myśli oświeceniowej na wzrost nastrojów rewolucyjnych we Francji, • przedstawia koncepcję Alexisa de Tocqueville’a dotyczącą przyczyn wybuchu rewolucji <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia stosunek Ludwika XVI do wydarzeń rewolucyjnych • ocenia, jaki wpływ na prace konstytuanty miały działania podejmowane przez mieszkańców Paryża i prowincji
Konstytucyjne wizje parlamentu w XVIII w.	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wejście w życie <i>Konstytucji Stanów Zjednoczonych</i>, zwołania Sejmu Wielkiego, uchwalenia <i>Konstytucji 3 maja</i>, uchwalenia pierwszej konstytucji francuskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: federacja, Kongres, Senat, Izba Reprezentantów, Sąd Najwyższy, Familia, liberum veto, prawa kardynalne, Straż Praw, monarchia konstytucyjna, Legislatywa (Zgromadzenie Prawodawcze), cenzus majątkowy, cenzus wieku, elektor, • identyfikuje postacie: Jerzego Waszyngtona, Thomasa Jeffersona, Augusta III, Stanisława Augusta Poniatowskiego, • lokalizuje na mapie: Francję, Stany Zjednoczone Ameryki, polsko-litewską Rzeczpospolitą, • przedstawia wybrany XVIII-wieczny model konstytucyjny, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: utworzenie konwencji konstytucyjnej w Stanach Zjednoczonych, reform sejm konwokacyjny, uchwalenia praw kardynalnych, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: władze stanowe, władze federalne, inicjatywa ustawodawcza, <i>impeachment</i>, sejm konwokacyjny, sejm delegacyjny, szlachta posesjonaci, plenipotenci miejscy, • identyfikuje postacie: Aleksandra Hamiltona, Jamesa Madisona, • przedstawia XVIII-wieczne modele konstytucyjne w Stanach Zjednoczonych, Rzeczypospolitej i Francji, • przedstawia reformy sejm konwokacyjny, • omawia prawa kardynalne, • przedstawia instytucje państwowe działające: w USA (po wejściu w życie konstytucji), w Rzeczypospolitej (po uchwaleniu <i>Konstytucji 3 maja</i>), we Francji (po uchwaleniu pierwszej konstytucji), <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia prawo wyborcze obowiązujące: w USA (po wejściu w życie konstytucji), w Rzeczypospolitej (po uchwaleniu <i>Konstytucji 3 maja</i>), we Francji (po uchwaleniu pierwszej konstytucji), • omawia kompetencje instytucji państwowych w trzech XVIII-wiecznych systemach konstytucyjnych (amerykańskim, polskim i francuskim), • porównuje i przedstawia podobieństwa i różnice trzech XVIII-wiecznych systemów konstytucyjnych, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega i przedstawia wpływ lokalnych uwarunkowań społecznych i historycznych na kształtowanie się systemów konstytucyjnych w USA, Rzeczypospolitej i Francji, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność funkcjonowania różnych XVIII-wiecznych systemów konstytucyjnych
Dziewiętnasto-wieczne rewolucje społeczno-polityczne	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wybuchu antytureckiego powstania w Grecji, proklamowania niepodległości przez Greków, rewolucji lipcowej we Francji, proklamowania niepodległości przez Belgię, wybuchu powstania listopadowego, upadku powstania listopadowego, rewolucji lutowej we Francji, Wiosny Ludów w Europie, rewolucji marcowej w Wiedniu, proklamowania niepodległości przez Węgrów, stłumienia powstania na Węgrzech, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Święte Przymierze, konserwatyzm, liberalizm, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, socjalizm, • identyfikuje postacie: Aleksandra I, Ludwika Filipa I, Ludwika Bonapartego (Napoleona III), Franciszka Józefa I, • lokalizuje na mapie: Rosję, Austrię, Prusy, Półwysep Apeniński, Grecję, Królestwo Polskie, Wiedeń, Węgry, Berlin, Wielką Brytanię, • przedstawia przebieg Wiosny Ludów w państwach europejskich, • charakteryzuje zjawisko rewolucji przemysłowej, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: zawarcia pokoju w Adrianopolu, powstania dekabrystów, objęcia urzędu prezydenta przez Ludwika Bonapartego, ofiarowania cesarskiej korony Fryderykowi Wilhelmmowi IV przez parlament frankfurcki, przywrócenie cesarstwa we Francji przez Napoleona III, objęcia władzy w Austrii przez Franciszka Józefa I, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: ancien régime, karbonaryzm, dekabryści, czartyści,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Mikołaja I, Karola X, Klemensa Metternicha, Ferdynanda (cesarza Austrii), Lajosa Kossutha, Fryderyka Wilhelma IV, • lokalizuje na mapie: Neapol, Piemont, Parmę, Modenę, Państwo Kościelne, imperium osmańskie, Serbię, Adrianopol, Mołdawię, Wołoszczyznę, Królestwo Niderlandów, Belgię, • przedstawia i porównuje XIX-wieczne ideologie konserwatyzmu i liberalizmu, • przedstawia przyczyny niezadowolenia społeczeństw europejskich z porządku ustanowionego na kongresie wiedeńskim, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji, • przedstawia przyczyny wystąpień okresu Wiosny Ludów w Europie, • omawia przebieg rewolucji lutowej we Francji i skutki tego przewrotu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: powstań w Neapolu i Piemontcie, Parmie, Modenie i Państwie Kościelnym, uzyskania autonomii przez Serbię, kryzysu w rolnictwie wywołanego zarazą ziemniaczaną, • omawia przebieg wystąpień rewolucyjnych w latach 1820–1829 we Włoszech, Grecji i Rosji, • omawia przyczyny powstania Belgów oraz reakcje państw europejskich na ich wystąpienie, <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę proklamowania <i>Karty praw ludu</i>, • omawia znaczenie Wiosny Ludów i jej trwałe konsekwencje, • przedstawia wpływ rewolucji przemysłowej na zmiany w życiu społecznym i politycznym <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki rewolucji przemysłowej wskazując przyniesione przez nią korzyści i straty • oceni trwałość reform i zmian ustrojowych wprowadzonych w czasie Wiosny Ludów
Anarchizm	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę rewolty studenckiej w Europie, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: anarchizm, konserwatyzm, liberalizm, chrześcijańska demokracja, socjalizm, socjaldemokracja, rady robotnicze, komunardzi, • identyfikuje postacie: Pierre’a Josepha Proudhona, Michaiła Bakunina, Piotra Kropotkina, Aleksandra II, • lokalizuje na mapie: Rosję, Paryż, Francję, Włochy, Hiszpanię, Niemcy, Amerykę Łacińską, • przedstawia i charakteryzuje nurty polityczne: konserwatyzm, liberalizm, chrześcijańską demokrację, socjalizm, anarchizm, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: proklamowania Rady Komuny Paryskiej, szturmów wojsk rządowych na Paryż podczas Komuny Paryskiej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: społeczeństwo egalitarne, akcja bezpośrednia, anarchizm kolektywistyczny, anarchizm indywidualistyczny, altruizm, anarchizm komunistyczny, anarchosyndykalizm, syndykat, propaganda czynem, anarchizm dynamitowy, antyglobalizm, • identyfikuje postacie: Georges’a Sorela, Ignacego Hryniewieckiego, Elżbietę (cesarzową Austrii), • rozróżnia anarchizm kolektywistyczny i indywidualistyczny, • odwołując się do historycznych przykładów aktów terroru, przedstawia wpływ XIX-wiecznego anarchizmu na kształtowanie się nowoczesnego terroryzmu, • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Narodna Wola, Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady, • identyfikuje postacie: Edwarda Józefa Abramowskiego, Sadięgo Carnota, Humberta I, Antonia Canovasa del Castillo, Luigiego Luccheniego, • omawia koncepcje polityczne Michaiła Bakunina, • przedstawia przykłady lewackich organizacji terrorystycznych drugiej połowy XX w., <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy polityczne Piotra Kropotkina, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje koncepcje anarchosyndykalistyczne Georges’a Sorela
Rewolucje XX w.	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: krwawej niedzieli w Petersburgu, rewolucji lutowej w Rosji, rewolucji październikowej, zwycięstwa wojsk polskich nad bolszewikami (1920 r.), rewolty studenckiej w Europie Zachodniej, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: komunizm, krwawa niedziela, bolszewicy, Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich, Rada Komisarzy Ludowych, Czeka, zimna wojna, wyścig zbrojeń, ruch hipisowski, pacyfizm, • identyfikuje postacie: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina, Mikołaja II, Feliksa Dzierżyńskiego, Józefa Stalina, Osamę bin Ladena, Martina Luthera Kinga, Johna F. Kennedy’ego, • lokalizuje na mapie: Rosję, Petersburg, Japonię, Polskę, Czechosłowację, Rumunię, Bułgarię, Węgry, NRD, Jugosławię, Chiny, Kubę, Stany Zjednoczone, Iran, Paryż, RFN, Włochy, Waszyngton,

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny i krótko opisuje przebieg rewolucji 1905 r. w Rosji, przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: krwawej niedzieli w Petersburgu, utworzenia ZSRR, wybuchu rewolucji islamskiej w Iranie, ucieczki szacha z Iranu, marszu na Waszyngton, wyjaśnia i stosuje pojęcia: eserowcy, mienszewicy, ochrana, szariat, szach, ajatollah, talibowie, społeczeństwo konsumpcyjne, rewolucja seksualna, identyfikuje postacie: księcia Lwowa, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Mohammada Rezy Pahlawiego, Ruhollaha Chomeiniego, lokalizuje na mapie: Albanie, Koreę Północną, Wietnam, Kubę, Afganistan, Kabul, przedstawia poglądy społeczno-polityczne ideologów komunizmu (Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina), omawia przyczyny, przebieg i skutki przewrotu bolszewickiego w Rosji, przedstawia działania bolszewików zmierzające do przejęcia całkowitej władzy w Rosji i rozszerzenia rewolucji na inne kraje, omawia próbę wprowadzenia państwa wyznaniowego w Afganistanie, <p style="text-align: center;">DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: zdobycia Kabulu przez talibów, „nocy barykad” w Paryżu, przyznania Pokojowej Nagrody Martinowi Lutherowi Kingowi, zabójstwa Martina Luthera Kinga, wyjaśnia i stosuje pojęcia: hidżab, biała rewolucja, omawia proces ekspansji komunizmu po II wojnie światowej oraz próby przeciwstawienia się tym dążeniom podejmowane przez USA i ich sojuszników, omawia działalność Martina Luthera Kinga zmierzającą do równouprawnienia kolorowej ludności w USA, charakteryzuje rewolucję seksualną lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w., <p style="text-align: center;">BARDZO DOBRA</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia źródła rewolucji kulturowej ruchu hipisowskiego oraz opisuje wydarzenia związane z działalnością tego ruchu, <p style="text-align: center;">OCENA CELUJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rewolucję religijną na przykładzie wydarzeń w Iranie (rewolucja islamska)
Opozycja polityczna w PRL	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: rozwiązania Armii Krajowej, konferencji wielkiej trójki w Jalcie, śmierci Józefa Stalina, protestów robotniczych w Poznaniu (poznański Czerwiec '56), wystąpien studenckich (Marzec '68), wystąpien robotniczych na Wybrzeżu (Grudzień '70), objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka, wystąpien robotniczych w Radomiu, Ursusie i Płocku (Czerwiec '76), wybuchu ogólnopolskich strajków robotniczych (Sierpień '80), podpisania porozumień sierpniowych, wprowadzenia stanu wojennego, wyboru Karola Wojtyły na papieża, pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny, wyjaśnia i stosuje pojęcia: NKWD, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, żołnierze wyklęci, wielka trójka, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, Komitet Obrony Robotników, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Władysława Gomułkę, Bolesława Bierut, Stanisława Mikołajczyka, Edwarda Gierka, Lecha Wałęsę, Tadeusza Mazowieckiego, Jacka Kuronia, Wojciecha Jaruzelskiego, Jerzego Popiełuszkę, Stefana Wyszyńskiego, Pawła VI, Karola Wojtyłę (Jana Pawła II), lokalizuje na mapie: Moskwę, Poznań, Gdańsk, Gdynię, Szczecin, Radom, Ursus, Płock, Częstochowę, omawia przyczyny przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w Radomiu, Ursusie i Płocku, przedstawia genezę „Solidarności” – strajki w Stoczni Gdańskiej i innych zakładach pracy oraz podpisanie porozumień sierpniowych, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> pamięta daty: utworzenie Polskiego Stronnictwa Ludowego przez Stanisława Mikołajczyka, referendum ludowego, sfalszowanych, pierwszych powojennych wyborów do sejmu, utworzenia PZPR, objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Władysława Gomułkę, Listu 34, początku kampanii antysyjonistycznej, objęcia stanowiska I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka, powstania Komitetu Obrony Robotników, zawieszenia stanu wojennego, zniesienia stanu wojennego, obchodów tysiąclecia chrztu Polski, listu biskupów polskich do biskupów niemieckich, wyjaśnia i stosuje pojęcia: Narodowe Siły Zbrojne, mała stabilizacja, ZOMO, „ścieżki zdrowia”, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Ruch Młodej Polski, Konfederacja Polski Niepodległej, Uniwersytet Łatający, Towarzystwo Kursów Naukowych, drugi obieg, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, identyfikuje postacie: Edwarda Osóbkę-Morawskiego, Józefa Cyrankiewicza, Antoniego Słonimskiego, Marię Dąbrowską, Pawła Jasienicę, Melchiora Wańkowicza, Kazimierza Dejmka, Adama Michnika, Leszka Kołakowskiego, Jana Olszewskiego, Jana Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Jerzego Andrzejewskiego, Leszka Moczulskiego, Annę Walentynowicz, Bronisława Geremka, Stanisława Suchołwoła, lokalizuje na mapie: Jaltę, Elbląg, Jastrzębie, przedstawia walkę zbrojnego podziemia niepodległościowego z komunistami oraz represje stosowane przez aparat bezpieczeństwa, omawia proces przejmowania władzy w Polsce przez komunistów, przedstawia przyczyny, przebieg i skutki poznańskiego Czerwca '56, omawia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, represje stosowane przez władze i skutki tych działań, charakteryzuje rolę Jana Pawła II w procesie umacniania społecznego sprzeciwu wobec totalitarnego systemu, <p style="text-align: center;">DOBRA</p>

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: utworzenia PZPR, utworzenia Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, • identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza (pseud. Łupaszka), Kazimierza Kamieńskiego (pseud. Huzar), Hieronima Dekutowskiego (pseud. Zapora), Józefa Kurasia (pseud. Ogień), Henryka Szlajfery, Władysława Siłę-Nowickiego, Jana Ziębę, Andrzeja Czumę, Aleksandra Halla, Marka Jurka, • przedstawia podejmowane przez mikołajczykowski PSL próby przeciwstawienia się politycznej dominacji komunistów, BARDZO DOBRA • przedstawia powstanie, członków i cele działania pierwszych organizacji opozycyjnych w PRL (KOR, ROPCiO, RMP, KPN), OCENA CELUJĄCA • przedstawia rolę księży i Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu społeczeństwa wobec totalitarnego systemu
Rewolucyjny rok 1989	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przejęcia władzy w ZSRR przez Michaiła Gorbaczowa, obrad okrągłego stołu, wyborów do parlamentu kontraktowego, objęcia stanowiska premiera przez Tadeusza Mazowieckiego, zjednoczenia Niemiec, rozwiązania ZSRR i powstania Wspólnoty Niepodległych Państw, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: Jesień Narodów, okrągły stół, wybory kontraktowe, aksamitna rewolucja, • identyfikuje postacie: Leonida Breżniewa, Michaiła Gorbaczowa, Wojciecha Jaruzelskiego, Tadeusza Mazowieckiego, Vaclava Havla, • lokalizuje na mapie: ZSRR, Węgry, Bułgarię, Czechosłowację, Rumunię, Pragę, NRD, RFN, zjednoczone Niemcy, Berlin, Litwę, Łotwę, Estonię, Ukrainę, Białoruś, Chiny, Jugosławię, • omawia proces upadku systemu komunistycznego w poszczególnych krajach bloku wschodniego. <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: przyjęcia <i>Aktu końcowego</i> Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, śmierci Leonida Breżniewa, katastrofy w Czarnobylu, wyboru Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta, upadku systemów komunistycznych w poszczególnych państwach Europy Środkowo-Wschodniej, ogłoszenie niepodległości przez Litwę, Łotwę i Estonię, wojny w Jugosławii, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: pierestrojka, głośnost, doktryna Breżniewa, • identyfikuje postacie: Jánoša Kádára, Józsefa Antalla, Árpada Göncza, Filipa Dimitrowa, Nicolae Ceaușescu, Iona Iliescu, Ericha Honeckera, Helmutha Kohla, Josipa Broza-Tito, Czesława Kiszcza,ka, • lokalizuje na mapie: Czarnobyl, Timișoară, Słowenię, Chorwację, Macedonię, Bośnię i Hercegowinę, Nową Jugosławię (Serbię i Czarnogórę), • przedstawia przyczyny kryzysu w ZSRR w latach osiemdziesiątych XX w., • przedstawia proces demokracji w Polsce, • omawia proces upadku systemu komunistycznego w poszczególnych krajach bloku wschodniego, DOBRA • pamięta daty: podziału Czechosłowacji na dwa państwa, nieudanego puczu w Moskwie, manifestacji na placu Tian'anmen, • przedstawia proces demokracji w NRD oraz okoliczności zjednoczenia Niemiec, • przedstawia etapy rozpadu ZSRR, • omawia przyczyny i skutki wojny w Jugosławii, BARDZO DOBRA • charakteryzuje rolę Michaiła Gorbaczowa w przemianach politycznych w ZSRR i Europie Środkowo-Wschodniej, • charakteryzuje rolę przemian zachodzących w Polsce w procesie upadku systemów komunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, OCENA CELUJĄCA • przedstawia wystąpienia antyrządowe w Chinach w 1989 r.
Zniewolone społeczeństwo przyszłości. Od utopii do antyutopii	<p style="text-align: center;">DOPUSZCZAJĄCA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta daty: wydania <i>Utopii</i> Tomasza Morusa, wydania <i>Nowego wspaniałego świata</i> Aldousa Huxleya, wydania <i>Roku 1984</i> George'a Orwella, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: utopia, antyutopia, • identyfikuje postacie: Tomasza Morusa, Aldousa Huxleya, George'a Orwella, • przedstawia koncepcję idealnego państwa ukazaną w <i>Utopii</i> Tomasza Morusa, • przedstawia wybranych twórców koncepcji idealnego państwa oraz ich dzieła, <p style="text-align: center;">DOSTATECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • pamięta datę wydania <i>Nowego wspaniałego świata poprawionego</i> Aldousa Huxleya, • wyjaśnia i stosuje pojęcia: technicyzowane życie, zdehumanizowane społeczeństwo, propaganda, futurystyczna antyutopia, indoktrynacja, myślozbrodnia, ewaporowanie, nowomowa, Wielki Brat, • w kontekście omawianych wydarzeń identyfikuje postacie: Platona, Arystotelesa, Plutarcha, Ksenofonta, św. Augustyna, Tommasa Campanellę, Ignacego Krasickiego, Adama Mickiewicza, Bolesława Prusa, Stefana Żeromskiego, Wisławę Szymborską, Zbigniewa Herberta, • przedstawia twórców koncepcji idealnego państwa oraz ich dzieła, • przedstawia genezę współczesnych antyutopii, DOBRA

Temat lekcji	Proponowane kryteria oceny
	Uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje postacie: Michała Dymitra Krajewskiego, Wincentego Lutosławskiego, Włodzimierza Lenina, BARDZO DOBRA • charakteryzuje koncepcję antyutopii ukazaną w <i>Nowym wspaniałym świecie</i> Aldousa Huxleya, • przedstawia koncepcję totalitarnego świata ukazaną w <i>Roku 1984</i> George'a Orwella, OCENA CELUJĄCA • odnajduje i przedstawia zawarte w dziełach Aldousa Huxleya i George'a Orwella nawiązania do istniejących w rzeczywistości systemów totalitarnych, • dostrzega we współczesnym świecie zagrożenia wskazywane w antyutopijnych utworach Aldousa Huxleya i George'a Orwella oraz omawia te zjawiska OCENA CELUJĄCA